

Ēku pēdējais glābiņš

DIENAS
TĒMA

UZZIŅAI

Nodarbības Liepājas Restaurācijas centrā

- No 24. līdz 30. jūlijam – meistarklase kaļķa mūra atjaunošanā.
- No 21. līdz 23. augustam – centra gada jubilejas pasākums un meistarklase vēsturisko logu atjaunošanā.

Ivars Pilips-Matisons un Anete Kona Bāriņu ielā 26 pie restaurētā vēsturiskā slēga, kurš vēl jākrāso.

"Tas paliek šeit kā metodiskais materiāls, ko var aplūkot garāmgājēji, un varbūt kādam radīsies interese ienākt un parunāties," saka Ivars. Oriģinālajām 20. gadsimta pirmās puses jūgendstila durvīm vēl sliksnis jāpabeidz. Šis noteikti nav 1799. gada ēkas pirmās durvis, tās esot zudušas.

ĢIRTA GERTSONA FOTO

<< Ļoti labs piemērs esot Parka paviljons, kur būvnieks "UPTK" ļoti rūpīgi un skrupulozi strādāja, izmantojot būvdetaļas no vecām mājām. "Namam, kas ilgi bijis neapdzīvots, vissvarīgākais ir to izžāvēt, jo klimats tajā vienāds ar apstākļiem ārā. Nevar uzreiz no ārpuses apmest un tad cerēt, ka nebūs nekādi sāļi vai izsvīdumi. Nama izžāvēšana prasa laiku, kas daudzus gadījumos maksā naudu. Liepājas Restaurācijas centra gadījumā tas nemaksā naudu," saka ēkas saimnieks. "Process ir ieguvums. Ja es gribētu tūlīt laist iekšā īrniekus vai rezidentus, tad būtu būtiski, cik ātri to izdaru. Man vēl ir četri gadi, samērīgs laiks, lai to paveiktu."

Ritenim jākustas ātrāk

Pārsvarā līdzfinansējuma konkursā pieteiktas dzīvojamās ēkas, taču ir arī komerciālām vajadzībām izmantojamas ēkas, piemēram, Kuršu iela 2, kur atjaunots jumta dakstiņu segums, restaurēta veranda un fasāde. "Bāriņu ielā 31 ir brīnišķīga ēka, kur šobrīd vienai telpai ir restaurācijas līdzfinansējums, tur paredzēta keramikas darbnīca. Viens no kritērijiem konkursā ir objekta pieejamība sabiedrības apskatei. No publiskās ārtelpas visiem labi apskatāmi jumti un

fasādes, bet iekšējām vērtējam to, vai pēc tam tās būs sabiedrībai apskatāmas," stāsta I. Bernāte.

Viņa uzskata, ka, salīdzinot ar citu pieredzi, pašvaldības atbalsts ir pietiekami labs, taču svarīga ir arī katras ēkas īpašnieka aktivitāte un uzņēmība darīt.

Liepājas Restaurācijas centrā cilvēki vēlas konsultēties, izrāda interesi par meistarklasēm, taču pagaidām process iekustas lēni, spriež I. Pilips-Matisons. "Domāju, ka gada laikā centrs ir guvis atpazīstamību, arī Liepājas Kultūras balva ir iegūta. Gribētu, lai tas ritenis kustas ātrāk, jo mans mērķis ir starptautiskas meistarklases un rezidentūras jau Eiropas kultūras galvaspilsētas gadā. Lai līdz tam nokļūtu, vajadzīgs kopīgs darbs ar pašvaldību, tikai individuāli vien to nevar sasniegt," viņš saka.

I. Pilips-Matisons iepriekš pētījis, ka daļa pašvaldības atbalsta saņēmēju ir namu apsaimniekotāji, kas paši visdrīzāk nenāks mācīties, bet izdarīs pasūtījumu darbu veikšanai. "Ja runājam par privātajiem īpašniekiem, tad ir jautājums, vai ir vēlme un vajadzība? Piemēram, Linda Ozoliņa, kurai vectēvs Miķelis Golts atstāja māju, bija šeit. Ar

laiku interesei vajadzētu palielināties, bet šogad uz meistarklasēm piesakās vidēji pusotrs cilvēks," viņš atklāj.

Regulārs pieskāriens

Koka slēgu restaurācijas meistarklasē liepānieks Rūdolfs Brikmanis nokļuvis nejauši, jo pieteikusies mamma, bet nav tikusi. Vecākiem ir dzīvokļi vecā mājā Uliha ielā, un arī laukos prasmes varētu noderēt, spiež puisis. Viņš uzziņājis, kā vispār restaurēt koku, arī to, kas ar koku notiek pēc laika, ko var atjaunot un ko nevar. "Liekas, nav jau koks nemaz tik izturīgs, tomēr var nostāvēt simt un divsimt gadu. Ļoti patīk tā smarža un enerģija. Koka restaurācija prasa daudz pacietības," zina R. Brikmanis.

Aneti Konu uz durvju restaurācijas meistarklasi atvedusi patika pret vecu māju durvīm. "Ejot garām, vienmēr šķiet, ka ar tām taču kaut ko varētu darīt, bet mājas jau nepieder man. Tāpēc pieteicos uz meistarklasi, domāju, vismaz varēšu pieskarties, kaut ko padarīt," saka jaunie. Viņa nopirkusi koka skapi, kuram pati mēģinās restaurēt dažas detaļas.

Restauratoru nepietiekamība ir visas Latvijas problēma, atzīmē I. Bernāte. Līdzīgi arī būvniecībā – nav daudz tādu meistaru, kas specializējušies senāku ēku atjaunošanā. "Tomēr pieredzējušu meistaru sniegtais rezultāts ir tā vērts, lai pagaidītu ilgāk uz darbu pabeigšanu," viņa saka.

Speciālistu trūkuma risināšanā būtu jāskatās izglītības sistēmas virzienā, rosina I. Pilips-Matisons. Restauratorus māca Kuldīgā un Jelgavā, Liepājas mākslas vidusskolā agrāk bija šāda programma. "Skola var pieprasīt un atvērt jaunus programmas, kuras jau ir valstiski atzītas. Liepāja ir koka un mūra arhitektūras pilsēta, vēsturiskajā centrā ir simtiem māju, kuram regulāri vajadzīgs pieskāriens," viņš uzsver.

Viņaprāt, restaurācija pašlaik esot pārvērtēta kā īpašs, dārgs un nepieejams process. "Ar Restaurācijas centru es vēlos mainīt šo priekšstatu, tāpēc daudzas lietas vispirms iemācos un tad daru pats. Nākamgad varēšu pieteikties restauratora kvalifikācijas iegūšanai Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldē. Katram kvalifikāciju nevajag, bet šeit pasākumu ciklā katrs vismaz var saprast, kas viņa mājai vajadzīgs, un uzturēt to tādā stāvoklī, lai nebūtu jārestaurē," pauž I. Pilips-Matisons.▶

EKSPERTS

Vienots skatījums uz vecpilsētu

Kārlis Henriņš,
Kuldīgas novada pašvaldības Restaurācijas nodaļas restaurators

Kuldīgā par vecpilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma autentiskuma saglabāšanu gādā pašvaldība, veicot konservācijas un restaurācijas darbus atbilstoši mūsdienu prasībām un konsultējot iedzīvotājus par ēku saglabāšanu un uzturēšanu. Domāju, ka tas, ka pašvaldība ņemusi procesu savās rokās, uzlabo kopējo situāciju. Noteiktie

apbūves normatīvi un noteikumi rada vienotu skatījumu uz vecpilsētu, kas vairāk tuvojas Eiropas līmenim.

Iespējas atjaunot vēsturiskās ēkas katrs īpašnieks vērtē pēc sava finansiālā stāvokļa. Kas bagātāki, tie grib īstenot ēkas kopēju vīziju, citi dara tik, cik var atļauties. Varbūt restaurē vienu logu vai izgatavo kopiju pēc vēsturiskiem paraugiem, jo amatnieka darbs ir laikietilpīgs un maksā daudzreiz dārgāk, salīdzinot ar jauna standarta plastmasas loga ielikšanu.

Iedzīvotājiem notiek dažādi izglītojoši semināri, un mēs vienmēr esam atvērti – palīdzam un konsultējam. Vietējiem, kas šeit jau ilgus gadus dzīvo, protams, izpratne ir augusi. Kāds neķeras klāt, bet cits meklē iespējas, arī pieteikties pašvaldības līdzfinansējumam vai fondu līdzekļiem. Ja nomainās īpašnieki vai īrnieki, viss atkal jāstāsta no jauna. Kopumā cilvēki ir zinoši. Ja nezina, kā logu nomainīt, tad vismaz zina, ka plastmasas logi nedrīkst būt un jumta logus nevar likt.▶

UZZIŅAI

LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS LĪDZFINANSĒTIE PROJEKTI 2023. GADĀ

- **Atbalsts ēku restaurācijas būvdarbiem:** Zivju ielā 2A noliktavas restaurācija, Bāriņu ielā 26 fasādes restaurācija, F. Brīvzemnieka ielā 26 ēkas fasāžu restaurācijas 1. kārta, K. Valdemāra ielā 16 verandas restaurācijas 1. kārta, Republikas ielā 26/28 ēkas fasādes restaurācijas 3. kārta, Dzintaru ielā 14 fasādes restaurācija un Peldu ielā 36 ēkas fasādes un jumta restaurācijas 2. kārta.
- **Atbalsts būvdetaļu restaurācijai:** Bāriņu ielā 24 divu logu restaurācija, K. Valdemāra ielā 16 kāpņu telpas paneļu restaurācija, Tirgoņu ielā 15 un Palmu ielā 7 ārdurvju restaurācija.
- **Atbalsts ēkas arhitektoniski mākslinieciskajai izpētei vai restaurācijas būvprojekta izstrādei:** Bāriņu ielā 24 tiks izstrādāts dzīvojamās ēkas restaurācijas būvprojekts, Tirgoņu ielā 15 – veikta ēkas tehniskā apsekošana un kāpņu telpas arhitektoniski mākslinieciskā izpēte, Zivju ielā 10/12 – ēkas tehniskā apsekošana un fasāžu arhitektoniski mākslinieciskā izpēte un Kūrmājas prospektā 15 un 17 – ēkas fasāžu restaurācijas būvprojekts.
- Līdzfinansējuma summa ir 137 070,34 eiro, ko veido sākotnēji budžetā paredzētie 25 tūkstoši eiro, papildus piešķirtie 80 985,45 eiro no saņemtajām dividendēm, bet 31 085,89 eiro būs no atgūtajām summām no iepriekšējos gados nerealizētiem projektiem.

AVOTS: LIEPĀJAS BŪVVALDE